

Резюме

**на научната продукция на доц. дфн Дина Манчева,
представена на конкурса за академичната длъжност „професор”
по професионално направление 2.1 Филология (френска литература),
обявен от Софийския университет „Св. Климент Охридски“
и публикуван в ДВ, бр.5 от 17.01.2012 г.**

Според изискванията на Закона за развитието на академичния състав и Правилника на СУ за прилагането му, чл.114 (3), в конкурса за академичната длъжност „професор” съм посочила публикациите след избирането ми за доцент (1991г.). В тях не влизат монографичното ми изследване *Европейската символистична драма от Запад на Изток* (426 стандартни страници), и свързаните с него 10 статии, включени в процедурата за придобиване на научната степен „Доктор на науките”.

В изготвения списък, фигурират 50 научни публикации, предговор и съставителство на научен сборник *Човекът в текста*, направено съвместно с Рая Кунчева, както и 4 заглавия с по-общ културологичен характер.

Ще резюмирам 50-те си научни публикации, тъй като те очертават основните насоки и приноси в изследванията ми, а и именно те са представени за рецензиране от научното жури. Тези статии и студии са публикувани в специализирани издания, като 28 от тях са отпечатани у нас, две са включени в българо-френски сборници, излезли във Франция и 20 са издадени в чужбина (Франция, Холандия, Унгария, Германия, Сърбия, Люксембург, САЩ). Сред списанията, в които са отпечатани някои от публикациите ми са: *Mélusine* (за изследване на сюрреализма), *Revue d'histoire du théâtre* (за театрални изследвания), *Beckett today* и *Beckett circle* (за изследване творчеството на Бекет), *Revue luxembourgeoise de littérature comparée* (за съпоставителни изследвания), *Филолошки преглед* (издание на филологическия факултет на Белградския университет) и др. Не малък брой от статиите са били първоначално представяни като доклади на международни конференции, където са били високо оценени.

С изключение на три публикации, всички останали са насочени към поетиката на френския и франкофонски театър от края на 19 век до средата на 80-те години на

20 век. Той е представен чрез трите му основни естетики (*символизъм, авангард и театър на абсурда*), които утвърждава на европейската сцена.

В проучванията се поставят два типа проблеми. Очертана е, от една страна, новаторската стилистика на френската и франкофонска драма, а от друга, типологичната ѝ близост със сходни тенденции в славянския театър.

Насочила съм се към важни и специфични за всеки тип драматургия проблеми, които ще представя поотделно за всеки тематичен кръг от публикациите си: *символистичен театър, авангарден театър и театър на абсурда*.

1. Изследвания върху символистичната драма

Идеалистичната драма, създадена в рамките на франкофонския символизъм, представлява главният обект на научните ми интереси от последните 12 години и е в центъра на 18 отделни публикации, общо 174 стр. Корпусът на изследване обхваща 123 пиеси от 44 автора.

Стремила съм се да обхвана символистичната драматургия както в нейната типологична цялост, с оглед на философските ѝ идеи и нова драматична структура, така и във връзка със спецификата на отделните ѝ компоненти.

Символистичните пиеси са анализирани с оглед на неизследваното досега диалектично взаимодействие между свързаността на драматичната фабула и ролята на паравербалния слой. Откроени са липсата на ясно изразени конфликти между героите и елиптичния им изказ, довели до нарасналото значение на декора и паравербалните сценични елементи¹. От нова гледна точка съм очертала и сценичното изграждане на двата типа участника в символистичното драматично действие (реални фабулни герои и невидими извънземни сили)², свързвайки ги с разширеното или стеснено значение на метафората и метонимията. Показано е, че абстрактните невидими трансцендентални сили получават по-конкретен сценичен образ чрез отделни елементи от декора, които биха могли да се възприемат като техни отделни метонимични знаци. От своя страна, метафоричните нюанси при изграждането на фабулните персонажи им придават по-общ универсален характер, превръщайки ги в своеобразен символ на човешкия род.

Символистичната драма е разгледана и в контекста на театралното развитие.

¹ *L'écriture dramatique du symbolisme français.*

² *Particularités structurelles du conflit dans le drame symboliste.*

От една страна, е анализирана непроучената в критиката символистична трактовка на някои, типични главно за булевардните пиеси от 19 век теми и структури³ (мотива за любовния триъгълник, характера на комуникацията между героите, визуалното им поведение). Анализът им разкрива новия тип драматургично действие с двете му допълващи се нива (видимо и невидимо), усложнения вербален и паравербален диалог между персонажите, новата роля на пантомимните сцени в театралната интрига, свързани с езика на тялото.

От друга страна, са открити и характерните за символистичната драма тенденции към разрушаване на театралния жанр, очертали насоките в по-нататъшното му развитие и останали извън вниманието на критиката. Разгледани са повествователните техники⁴, които доближават символистичната пиеса до романа, както и структурните принципи при изграждане на сценичното ѝ пространство, близки по тип до художествени похвати в изобразителното изкуство⁵.

В редица статии се посочва специфичният характер⁶ на символистичната поетика и в славянския модернистичен театър. Тези проучвания своеобразно допълват изследванията върху франкофонската символистична драма, като проследяват развитието ѝ в досег с нови традиции, култури и социополитически климати. Открити са: мотивът за отвъдното във франкофонския, полския, руския и българския театър; сценичното изобразяване на невидимите трансцендентални сили във франкофонския и руския театър и др.

Обект на внимание в няколко статии и студии е и оригиналната стилистика съответно на руската⁷ и на българската⁸ символистична драма, очертана както в типологичната им цялост с оглед на специфичния им генезис, етапи на развитие и

³ *Les triangles amoureux dans le drame symboliste.*

Le langage du corps dans le drame symboliste.

⁴ *Le drame symboliste au seuil du roman.*

⁵ *Le discours plastique sur la scène symboliste.*

La nature dans la dramaturgie du symbolisme.

⁶ *L'au-delà et l'ombre dans la dramaturgie symboliste francophone et slave.*

L'au-delà et l'ombre dans la dramaturgie symboliste francophone et slave.

Фолклорни сюжети във франкофонската и славянската символистична драма.

Библейските текстове във франкофонската и българската символистична драма.

Figurer l'innommable sur la scène symboliste.

⁷ *Particularités du drame symboliste russe.*

Драматургията на руския символизъм и франкофонският интертекстуален контекст.

⁸ *Particularités du drame symboliste bulgare* (Тъй като този текст, издаден във Франция, е редактиран от Ален Вюимен, е допусната досадна грешка. 1908 г. е не датата на обединението на страната, а на обявяването на нейната независимост.

The Historical Plots of the Bulgarian Modernist Drama in the Symbolist European Context.

Историческият свят на българската модернистична драма в контекста на европейския символизъм.

характерни фабули, така и с новаторската им поетика. Изследвам и типичните, главно за българската драматургия, исторически сюжети, застъпени твърде слабо във франкофонския модел.

Нов момент при анализа на българския символизъм представлява и непубликуваната досега драматургия на писателя дисидент Любомир Генчев⁹. Тя е писана на френски език главно през 50-те години на 20 век и е отпечатана за пръв път във Франция. В обстойния предговор към пиесите му в това издание, показвам, че изборият от автора символистичен подход получава допълнителни социално-критични нюанси. Идеалистичната поетика подсказва стремежа на писателя да се откъсне от комунистическата реалност и се възприема като специфична реакция срещу официалната естетика на социалистическия реализъм, наложена по това време в българската литература.

Съпоставителните статии между франкофонската и славянската драматургия биха могли да се разглеждат като своеобразно научно допълнение към монографичния ми труд *Символистичната драма от Запад на Изток*, защитен като дисертация за придобиване научната степен „Доктор на науките“. В тях се хвърля нова светлина върху някои неизследвани или слабо застъпени в докторската ми работа проблеми, главно по отношение на руската и българската символистична драма.

Откроената значимост и нова хронология на непроучения до сега български символистичен театър биха могли да видоизменят възприетата периодизация на българския символизъм, направена главно въз основа на поезията му.

2. Изследвания върху авангардните драматургии между двете войни

Вторият тематичен кръг в научните ми изследвания отвежда към **авангардния театър между двете световни войни** (кубо-футуризм, дадаизъм, сюрреализъм), проучен още по-слабо в сравнение със символистичния. На тази тематика са посветени 15 статии и студии (общо 170 стр.), които също биха могли да се разглеждат като единно цяло. В тях се проследяват авангардните процеси във франкофонската драматургия от началните им прояви в пиесите на примитивизма до късните сюрреалистични творби, създадени след Втората световна война. Поради това хронологичният кадър на анализ е разширен до първата половина на 20 век.

---

⁹ *Le Théâtre de l'Âme : la dramaturgie théurgique de Lubomir Guentchev.*

Очертана е неизследваната досега връзка между драматургията на примитивизма, въвела гротеската и пародията на френската сцена, с авангардните естетики между двете войни. От тази гледна точка са анализирани недостатъчно проучените пиеси на Жари¹⁰, включени в цикъла му за „марионетен театър“, както и почти непознатите драматични творби на Митничаря Русо¹¹, създател на наивния стил в изобразителното изкуство.

Главно внимание в този тематичен кръг от научната ми продукция съм отделила на драматургията на дадаизма и на сюрреализма, представени от общо 40 пиеси от различни автори.

Показан е характерът на неразгледаната досега нова бурлескова форма, въведена в дадаистичните скечове¹², с типичното за нея разрушаване на драматичната интрига, диалога, а дори и на словото. Проследявам доведената докрай пародия на литературата и в неизследваните от тази гледна точка програмни манифести¹³ на дадаистите, включени в театралния спектакъл.

Очертала съм и новаторския характер на сюрреалистичния театър¹⁴ чрез непроучените досега видове драматични структури, основани върху нови естетически принципи. Проследявам и новата типология на персонажите, фабулната им и сценична изява, както и спецификата на самия сюрреалистичен спектакъл.

Обект на внимание са и основните за сюрреалистичната естетика понятия (реалност¹⁵, фантастичност¹⁶, сюрреалност¹⁷), получили специфична конкретизация в драматичния текст. Насочила съм се по-специално към неразглежданото досега диалектично взаимодействие между препратките към действителността в сюрреалистичните пиеси (биографични елементи, исторически събития, колажи) и абсурдно-фантастичните им ситуации.

Тази въпрос е конкретно проследен и при анализа на двете почти непознати сюрреалистични пиеси на Пикасо¹⁸. Открила съм и новаторството в драматичната

---

¹⁰ *La dramaturgie de Jarry entre le primitivisme et l'avant-garde.*

¹¹ *La dramaturgie du Douanier Rousseau - entre le primitivisme et l'avant-garde.*

¹² *La réécriture comme principe esthétique du théâtre dadaïste.*

¹³ *Les manifestes de Tzara et le "Moi" dadaïste.*

¹⁴ *Естетиката на сюрреализма и френската драматургия.*

Театъра на сюрреализма.

La pièce de Tzara "Mouchoir de nuages" et le problème du théâtre surréaliste.

¹⁵ *Le réel dans la dramaturgie surréaliste.*

¹⁶ *Le drame surréaliste, du réel au merveilleux.*

¹⁷ *Le surréel et l'écriture dramatique.*

¹⁸ *La dramaturgie de Picasso et le regard surréaliste du peintre.*

им форма, която се доближава до стила на сюрреалистичните картини, създадени от испанския художник.

В статиите върху франкофонската авангардна драматургия се поставят и някои все още спорни въпроси, свързани с творчеството на Блез Сандрар¹⁹. Кубо-футуристичните и сюрреалистичните похвати в радиопиесите му, подписани съвместно с Нино Франк, водят до извода, че те са били създадени именно от швейцарския писател, докато Франк, вероятно му е предоставил използвания във фабулите исторически материал.

Изследвам франкофонската авангардна драматургия и с оглед на неразгледаната й досега връзка с новаторските тенденции в славянския театър²⁰ – руския футуризм, полския формизъм и чешкия поетизъм. Анализът на тези три типа славянски драми показва типологичното им сходство с френските авангардни пиеси, но откроява и самостоятелния им и независим характер. Освен близките до кубо-футуризма, дадаизма и сюрреализма елементи, те съдържат и някои еспресионистични, а дори и абсурдистки аспекти, които очертават общите тенденции в развитието на европейската експериментална сцена.

3. Изследвания върху театъра на абсурда

Третият тематичен кръг в научната ми продукция отвежда към **театъра на абсурда**, създаден от Бекет, Йонеско и Адамов във Франция след Втората световна война и представен в 12 мои статии и студии. Насочила съм се към някои непроучени структурни похвати²¹ при изграждането на вербалния и паравербалния слой в абсурдистките пиеси, довели до нов тип драматургично време. Те са изследвани в типологичен план в продукцията и на тримата автори, както и по-конкретно в творчеството на Нобеловия лауреат Бекет²² чрез неразгледаната досега роля на паравербалните елементи в сценичните му произведения.

От нова гледна точка съм открила и жанра на „трагическия фарс“, характерен за абсурдистките пиеси. Той е проследен във връзка с непроучените

¹⁹ *Aspects avant-gardistes dans les pièces radiophoniques de Cendrars.*

²⁰ *Драматургия руского футуризма.*

Tendances surréalistes dans la dramaturgie slave.

²¹ *Структурни принципи в театъра на абсурда.*

Характерът на времето в театъра на абсурда.

²² *Les éléments paraverbaux dans la forme théâtrale de S. Beckett.*

Характер на паравербалния текст в драматургията на Бекет.

досега принципи при разрушаване на известни митични и библейски мотиви в драматургията на Бекет²³. Новаторският характер на абсурдистката жанрова форма е открит и чрез съпоставителния анализ между една Йонескова творба и сходните ѝ в тематично отношение две авангардни драми - на примитивиста Жари и на сюрреалиста Цара²⁴.

Обект на внимание е и театралната практика на Бекет, която той излага в обстояните си сценични бележки по повод постановките на собствените си големи пиеси, направени около 20 години след издаването им. Внесените в тях авторски промени при сценичното им изграждане, показват важната роля на режисурата в творческото на ирландския франкофонски писател. Тя откроява връзката между първите му драми и последните му кратки сценични текстове и насочва към единния характер на цялостната му драматургична продукция, възприета обикновено като принадлежаща към две отделни стилистики.

За разлика от съпоставителните ми изследвания между франкофонската символистична и авангардна драма и близките ѝ по тип славянски драматургии, театърът на абсурда при този тип проучвания съм разгледала единствено във връзка с българската сценична продукция на Радичков и Стратиев.

Откритите сходни принципи при изграждането на митични, библейски или други мотиви в абсурдистките и в българските пиеси²⁵, насочва към извода, че между тях съществуват по-скоро типологични сходства, отколкото преки влияния. Българските творби имат ясно изразен национален характер, а поставените проблеми получават по-скоро социална, а не общочовешка насоченост. Използваният в тях абсурдистки принцип на парадокса представлява своеобразна стратегия, позволила на писателите да покажат критичния си поглед към редица негативни явления в тогавашното социалистическо общество, като избегнат наложената от режима цензура. Независимо че драмите на Радичков и пиесите на Стратиев привличат многократно вниманието на българската критика, те не са били разгледани нито с

---

²³ *Le mythe dans la dramaturgie de Beckett.*

²⁴ *Le Contexte shakespearien dans trois pièces avant-gardistes françaises. Shakespeare et le théâtre d'avant-garde français.*

²⁵ *Митът в театъра на абсурда и в драматургията на Радичков и Стратиев. L'image de la crise dans le théâtre de dérision et la dramaturgie de Raditchkov et Stratiev. L'insolite dans la dramaturgie de Yordan Raditchkov et de Stanislav Stratiev.*

оглед на франкофонския театър на абсурда, нито във връзка със специфичните за всеки един от двамата автори различия.

Нов момент в съпоставителните ми изследвания върху поетиката на абсурда е и откритото в кратка моя статия²⁶ влияние на Бекетовата стилистика върху българската режисура от началото на 90-те години.

Направеният обзор на трите тематични кръга (символизъм, авангард и театър на абсурда) в научната ми продукция, показва не само вътрешната им цялост, но и общото им хронологично и структурно-тематично единство. В тях се проследяват редица сходни и за трите естетики проблеми, които представят развитието на франкофонската драма през последните два века. Посочена е и еволюцията на славянския театър, откъснал се от първоначалното си пряко влияние от френския символизъм и създал своя авангардна драматургия, типологично близка до франкофонската, но напълно самостоятелна.

Така двете ми теоретични статии, посветени съответно на отделните типове контекст в драматургичната творба²⁷ и на характерните особености в развитието на европейския театър през 20 век²⁸, биха могли да се възприемат като своеобразен увод и заключение на изследванията ми върху трите театрални естетики. Нещо повече, в конкретните статии използвам набелязаното диалектично взаимоотношение между вербален и паравербален слой в драматичния текст, разгледано по-обстойно при анализа на театралния контекст.

Въпреки че и останалите ми три научни публикации извън драматургията от края на 19 и 20 век засягат също някои недостатъчно изяснени проблеми²⁹, те са писани по конкретни поводи и не отразяват главните ми изследователски интереси.

Основното ми внимание и в момента е насочено към франкофонския символистичен театър. Възнамерявам да обединя статиите и студиите си по този въпрос в книга, написана на български език, озаглавена *Поетика на франкофонската символистична драма*.

²⁶ *Samuel Beckett on the Bulgarian stage.*

²⁷ *Considérations sur le contexte dramatique.*

²⁸ *Типологични особености на европейската авангардна драматургия.*

²⁹ мястото на френския революционен театър²⁹ в литературата на Просвещението (*Френският театър през революционните години*); ролята на повествователното време в романа *Деветдесет и трета* от Юго при изясняване на философската му проблематика (*Проблемът за времето в романа на Юго Деветдесет и трета година*); някои специфични черти при изграждането на пейзажа в поезията на Ламартин (*Поет-романтик*).

В бъдещите ми изследователски планове е и представянето в съкратен вид и на български език на монографичното ми изследване *Символистичната драма от Запад на Изток*, което предстои да бъде издадено във Франция.

**СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ СЛЕД 1991 Г.
ИЗВЪН ДИСЕРТАЦИЯТА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА
НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ” И
СВЪРЗАНИТЕ С НЕЯ 10 СТАТИИ**

Научни статии и студии

1. « La nature dans la dramaturgie du symbolisme francophone », 2011, in *L'idée de nature dans les littératures romanes*, Textes réunis par Stoyan Atanassov, Sofia, Presses universitaires de Sofia, Saint Clément d'Ohrid, 2011, ISBN 978-954-07-3229-9, с. 298-311.
2. « Les carnets de mise en scène de Samuel Beckett et la cohérence de son écriture dramatique », 2011, in *Revue d'histoire du théâtre*, 1 numéro consacré aux manuscrits de théâtre dirigé par Béatrice Didier, с. 65-78.
- 2а « Les “manuscrits scéniques” de Beckett et la cohérence de son écriture dramatique », 2008, in *L'Homme dans le texte, Mélanges offerts à Stoyan Atanassov*, Sofia, Presses universitaires de Sofia « Saint Clément d'Ohrid », ISBN 978-954-07-2434-8, с. 379-389.
3. « Le drame symboliste au seuil du roman », 2010, in *Roman et théâtre Une rencontre intergénérationnelle dans la littérature française. Etudes réunies par Aphrodite Sivetidu et Maria Litsardaki*, Paris, Editions classiques Garnier, ISBN 978-2-8124-0174-9, с. 199-212.
4. « The Historical Plots of the Bulgarian Modernist Drama », 2009, in *The Symbolist European Context*. Университетски проект Българският модернизъм в контекста на европейските модернизми, ръководител доц.д-р Стефана Русенова, <http://www.bulgarianmodernism.eu/>.
5. « Le drame surréaliste, du réel au merveilleux », 2007, in *Надреализам у свом и нашем времену*, уредник Е.Новакович, Филолошки факултет универзитета у Београду, ISBN 978-86-86419-31-6, с.85-96.
6. « L'au-delà et l'ombre dans la dramaturgie symboliste francophone et slave », 2006, in *Les ombres et l'au-delà dans les arts aux XIX e XX e siècles sous la direction de Claire Vovelle*, Aix-en-Provence, Editions La Tangente, ISBN 10 :2-9527118-0-7. ISBN 13 : 978-2-9527118-0-7, с. 137-147.
7. « Le Théâtre de l'Ame : la dramaturgie théurgique de Lubomir Guentchev », 2006, in Lubomir Guentchev, *Théâtre lyrique, Ecrits inédits*, tome 5, Soisy-sur-Seine, Ed. Editinter, ISBN 2-35328-005-6, с. 9–26.
8. «Драматургията на руския символизъм и франкофонският интертекстуален контекст », 2006, in *Межкултурната комуникация и руските литературни модели*, София, Форум България-Русия, ISBN – 10 :954-9422-05-4, с. 62-72.
9. «L'insolite dans la dramaturgie de Yordan Raditchkov et de Stanislav Stratiev », 2005, in *Филолошки преглед, часопис за страну филологиу*, Београд, XXXII 2, YU ISSN 0015-1807, с. 93-103.

10. « Particularités structurelles du conflit dans le drame symboliste » 2005, *La théorie opérative et les études littéraires et linguistiques*, à la mémoire de Christo Todorov, Véliko Tirnovo, Presses universitaires Saints Cyrille et Méthode, ISBN 954-524-468-2, с. 20-27.
11. « Историческият свят на българската модернистична драма в контекста на европейския символизъм », 2005, in *Как с думи се правят светове*, София, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, ISBN 954-07-2036-2, с. 100-109.
12. « Figurer l'innommable sur la scène symboliste » 2005, in *Communication verbale et paraverbale*, Textes réunis par St. Atanassov, Sofia, Éditions de l'Université de Sofia, « Saint Clément d'Ochrid », с. 335-344.
13. « Характер на паравербалния текст в драматургията на Бекет », 2004, in *Идентичности, отражения, игри, Юбилеен сборник в чест на проф. д-р Симеон Хаджикосев*, София, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, ISBN 954-07-1883-X, с. 439-448.
14. « Particularités du drame symboliste bulgare », 2004, in *L'Europe, la France, les Balkans Littératures balkaniques et littératures comparées*, Textes réunis par R. Stantchéva et A. Vuillemin, Éditions de l'Institut d'Études Balkaniques, Artois Presses Université, Sofia, Arras, ISBN 2-910 663-93-0; с. 221-232.
15. « Драматургия руского футуризма », 2003, in *Проблеми, имена и школи в руското литературознание през XX век*, София, Факел, ISBN 954-411-017-6, с. 141-144.
16. « La dramaturgie de Picasso et le regard surréaliste du peintre », 2003, in *Métissage des arts. Pratiques et théories*, textes réunis par Patrick Quiller et Yann Foucault, Budapest, Universitas, ISBN 963 9104 81 7, с. 163-171.
17. « Митът в театъра на абсурда и в драматургията на Радичков и Стратиев », 2003, in *Годишник на СУ „Св. Кл. Охридски“*, ФКНФ, том, 89, с. 109-126.
18. « L'image de la crise dans le théâtre de dérision et la dramaturgie de Raditchkov et Stratiev », 2002, in *La France, l'Europe et les Balcans, Crises historiques et témoignages littéraires*, éd. de l'Institut d'Études balcaniques, ISBN : 954-91085-1-1 ; Artois Presses Université ISBN : 2-910663-78-7, с. 253-258.
19. « Le mythe dans la dramaturgie de Beckett », 2002, in *A la recherche de la texture mythique*, Académie Bulgare des Sciences, Sofia, éd. Boyan Penev, ISBN : 954-8712-15-6, с. 124-129.
20. « La dramaturgie de Jarry entre le primitivisme et l'avant-garde », 2002, in *Jarry: Le monstre 1900*, Aachen, Medusa Médias (4), ISBN : 3-8322-0809-7, с. 201-210.
21. « Aspects avant-gardistes dans les pièces radiophoniques de Cendrars », 2002, in *Blaise Cendrars au carrefour des avant-gardes*, Université Paris X, "RITM. Recherches interdisciplinaires sur les textes modernes", fascicule 26, с. 115-122.
22. « Le réel dans la dramaturgie surréaliste », 2001, in *Mélusine XXI*, Cahiers du centre de recherche sur le surréalisme, L'Age d'Homme, с. 39-51.
23. « Particularités du drame symboliste russe », 2000-2001, in *Revue luxembourgeoise de littérature générale et comparée Spécial Journées littéraires*, с. 6-30.

24. « Типологични особености на европейската авангардна драматургия », 2000, *Краят на хилядолетието – надежди, раздели и надежди*, София, Университетско издателство „Св.Кл. Охридски“, с. 101-107.
25. « Le symbolisme français et la dramaturgie de Petko U.Todorov », 2000, in *Interférences historiques, culturelles et littéraires entre la France et les pays d'Europe centrale et orientale (XIXe et XX e s.)*, Sofia, Editions académiques “Prof.M.Drinov” с. 262-267.
Etudes balkaniques, 1999, 3+4, 262-267.
26. « La dramaturgie du Douanier Rousseau - entre le primitivisme et l'avant-garde », 2000, in *Entre Esthétisme et Avant-garde*, textes réunis par Judith Karafiath et Gyorgy Tverdota, Budapes, Universitas Budapes, 53-62.
27. « Tendances surréalistes dans la dramaturgie slave », 1999, in *Mélusine*, vol. XIX, Cahiers du centre de recherche sur le surréalisme, L'Age d'Homme, с. 305-317.
28. « Considérations sur le contexte dramatique », 1999, in *Mélanges*, recueil consacré à Kr. Mantchev, Sofia, Colibri, с. 191-200.
29. « Le surréel et l'écriture dramatique », 1999, in *Le surréalisme européen*, София, Университетска печатница, ISBN 954 90444-1-6, с. 31-43.
30. « Естетиката на сюрреализма и френската драматургия », 1998, in *Език и литература*, 3-4, ISSN 0324 - 1270, с. 26-41.
31. « L'écriture dramatique du symbolisme français », 1998, *Филолошки преглед, часопис за страну филологиу*, Београд, XXV, 1, YU ISSN0015-1807, с. 115-127.
32. « Театърът на сюрреализма », 1997, in *Чуждоезиково обучение*, 5-6, с. 41-45.
33. « La pièce de Tzara “Mouchoir de nuages” et le problème du théâtre surréaliste », 1997, *Hommage à V.Hugo*, Sofia, Université de Sofia, с. 58-64.
34. « Le Contexte shakespearien dans trois pièces avant-gardistes françaises », 1995, in *Cycnos*, vol.12,1, с. 11-19.
35. « Les manifestes de Tzara et le “Moi” dadaïste », 1995, in *Revue luxembourgeoise de littérature générale et comparée*, с. 80-86.
36. « Характерът на времето в театъра на абсурда », 1994, in *Годишник на ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски“*, tome 82, livre 2, с. 153 – 161.
37. « La réécriture comme principe esthétique du théâtre dadaïste », 1994, in *70ème anniversaire du département d'Etudes romanes*, Sofia, 131-136.
38. « Shakespeare et le théâtre d'avant-garde français », 1994, in *La langue et la littérature française dans la civilisation mondiale*, V. Tirnovo, Presses universitaires de Véliko Tirnovo, с. 195- 202.
39. « Структурни принципи в театъра на абсурда », 1994, in *Литературна мисъл*, кн. 3, с. 130-143.
40. « Френският театър през революционните години », 1994, in *Чуждоезиково обучение*, 2, с. 81-86.
41. « Les éléments paraverbaux dans la forme théâtrale de S. Beckett », 1993, in *Beckett in the 1990s, S. Beckett Today/aujourd'hui*, Amsterdam-Atlanta, vol.2, с. 244-254.
42. « Samuel Beckett on the Bulgarian stage », 1992, *The Beckett circle*, 14, No2, с.7.
43. « Проблемът за времето в романа на Юго Деветдесет и трета година, 1992 », in *Philologia*, No 25-26, с. 40-46.
44. « Поет-романтик », 1991, in *Чуждоезиково обучение*, 2, с. 24-26.

Под печат

45. « Фолклорни сюжети във франкофонската и славянската символистична драма », 2012, in *Литературознанието като възможност за избор*, Пловдив, КОНТЕКСТ, в чест на Рая Кунчева, Институт за литература, БАН.
46. « Le langage du corps dans le drame symboliste » in *Красноречие на жестовете в романските литератури*, Сборник доклади от международна конференция, организирана от катедра Романистика, ФКНФ, СУ "Св. Кл.Охридски", ноември 2011 г.
47. « Le discours plastique sur la scène symboliste » in *Les études françaises aujourd'hui*, Сборник доклади от международна конференция, организирана от Филологическия факултет на Белградския университет, ноември 2011 г.
48. « Le drame surréaliste du réel au désordre référentiel », 2012, in *Dire le désordre*, études réunies par Fabienne Boissières, Paris, Classiques Garnier. Сборник доклади от международна конференция, организирана от университета Лион 3, Франция, април 2009 г.
49. « Les triangles amoureux dans le drame symboliste » in *Les rapports triangulaires dans les littératures romanes*, Доклади от международна конференция, организирана от катедра Романистика, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“, октомври 2008 г.
50. « Библейските текстове във франкофонската и българската символистична драма », in *България и Чехия (XIX-XX в.) - духовна култура и идентичност*", българо-чешки сборник, Прага. Доклади от международна конференция, организирана от Института за литература, БАН, юни 2006 г.

Съставителство и научна редакция

51. *Човекът в текста*, 2008, Юбилеен сборник в чест на Стоян Атанасов / Състав. Дина Манчева, Рая Кунчева, София, УИ Св. Климент Охридски, ISBN 978-954-07-2434-8. - 499 с.

Предговори, рецензии и други статии в специализирани издания

52. « Stoyan Atanassov – le collègue et l'ami », 2008, in *Човекът в текста*, Юбилеен сборник в чест на Стоян Атанасов / Състав. Дина Манчева, Рая Кунчева, София, УИ Св. Климент Охридски, ISBN 978-954-07-2434-8.
53. « Висшето образование във Франция », 1993, in *Чуждоезиково обучение*, 5, с. 51-57.
54. « Драматургичен речник-енциклопедия », 2002, in *Литературен вестник*, 32, с. 3.
55. « Comédiennes bulgares », in *Les Femmes créatrices* (encyclopédie), sous la direction de Béatrice Didier, Paris, Edition des Femmes, (5 статии за жени артисти в речника) (Adriana Boudevska, Mimi Balkanska, Olga Kirtchéva, Tatiana Lolova, Maria Kavardjikova) (под печат).
56. « Femmes metteurs en scène bulgares » in *Les Femmes créatrices* (encyclopédie), sous la direction de Béatrice Didier, Paris, Edition des Femmes, (5 статии за жени режисьори Julia Ognianova, Margarita Mladenova, Vaskressia Viharova, Lilia Abadjieva, Elena Panayotova) (под печат).

5 март 2012

Доц.дфн Дина Манчева